

РОЛЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ

На сучасному етапі розвитку науки, коли суспільство характеризується як інноваційне та сприймає економіку, як економіку знань з новими бізнес-ідеями, що забезпечують підприємствам лідерство і конкурентоспроможність через розбудову інтелектуального капіталу, велике значення набуває розгляд важливості та актуальності цієї економічної категорії. Адже саме кваліфіковані співробітники, що володіють необхідним рівнем знань, а також інтелектуальна власність здатні вивести підприємство на новий рівень діяльності і за допомогою інноваційних інструментів досягти якісно нового стану бізнесу [1, с. 180].

Поява у наукових колах поняття «інтелектуальний капітал» стала віддзеркаленням принципово нового способу аналізу ринкових відносин, конкурентних переваг та першості підприємства. Названі категорії ґрунтуються на ефективному використанні особливих за своєю природою нематеріальних факторів, здатних привести в дію систему інноваційного розвитку. Наразі джерела свідчать про те, що інтелектуальний капітал розглядають як складову людського капіталу, проте має місце думка про те, що саме останній стимулює розвиток досліджуваного поняття. Дослідження праць науковців дало змогу визначити категорію «інтелектуальний капітал» як сукупність знань, досвіду, здібностей, вмінь та навичок, що мають економічну цінність і можуть використовуватись у процесі виробництва з метою отримання доходу. Л. Клевчік у своїх дослідженнях на цю тему прийшла висновку, що в структурі інтелектуального капіталу виділяють три складових: людський капітал (знання, звички, досвід, ноу-хау, творчі здібності, креативний спосіб мислення), організаційний капітал (патенти, ліцензії, ноу-хау, програми, товарні знаки, промислові зразки, технічне і програмне забезпечення), споживчий капітал (зв'язки з економічними контрагентами, інформація про контрагентів, історія взаємин з контрагентами, торгова марка). Їх слід розглядати як підсистеми інтелектуального капіталу, який сам є складною системою [1, с.181].

Досвід успішних компаній показує, що формування та ефективне використання інтелектуального капіталу впливає на здобуття конкурентних переваг та отримання значного економічного ефекту для цього підприємства в умовах конкурентної боротьби. Проте невміння правильно оцінити наявний інтелектуальний капітал та налаштувати управління ним наразі залишається основною проблемою більшості підприємств. Природа інтелектуального капіталу (невідчутність, неаддитивність, неконкурентність, невиключність та ін.) в значній мірі ускладнює процеси його вимірювання і, отже, управління даним видом активів [2]. Розвиток інтелектуального капіталу підприємства потребує певних заходів: забезпечення можливостей для покращення рівня освіти працівників, мотивування їх до саморозвитку, встановлення гідного рівня оплати відповідно до кваліфікації працівника, інвестування в інформаційні системи та інноваційні продукти, вдосконалення системи захисту інтелектуальної власності тощо [3, с.177-179].

Слід зазначити, що інтелектуальний капітал не може існувати на підприємстві окремо, він безпосередньо пов'язаний із процесом виробництва і додає, таким чином, більшої цінності виготовленій продукції, що дозволяє підприємству отримувати додатковий прибуток. Цей факт є підтвердженням важливості ефективного управління інтелектуальним капіталом. Інтелектуальний капітал є базовою складовою у розвитку сучасних підприємств, він відіграє надзвичайно важливу роль для їхнього ефективного функціонування. Саме висококваліфіковані людські ресурси, а також ефективне управління ними, дозволяє сучасному суспільству досягати нових етапів розвитку і оптимально використовувати свій потенціал.

Список літератури

1. Клевчік Л. Л. Роль інтелектуального капіталу в інноваційному суспільстві//Л.Л. Клевчік/ Інтелектуальна економіка в умовах суспільних трансформацій: перспективи публічно-приватного партнерства, 2017. – С. 180-182. – URL: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/8382/1/LEVUSTPPPP_2017_Ch_1_180-182.pdf
2. Лашкун Г.А. Проблеми кількісної оцінки інтелектуального капіталу як складової національного людського капіталу/ А.Ю. Шахно А.Ю., Г.А. Лашкун, Т.І. Паустовська// Інвестиції: практика та досвід, 2018. - №13. - С.32 - 36.
3. Зеліско І.М. Управління інтелектуальним капіталом підприємств: монографія / І.М. Зеліско, Г.Ю. Пономаренко//Київ, 2015. – 280 с.